



Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för naturresurser och
jordbruksvetenskap

Engagemangets framtid

- ett långvarigt åtagande eller en kortvarig romans?

Commitment

- A lasting obligation or a short romance?

Bella Rådberg

Engagemangets framtid

- ett långvarigt åtagande eller en kortvarig romans?

Commitment

- A lasting obligation or a short romance?

Bella Rådberg

Handledare: Yvonne Gunnarsdotter, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för stad och land

Biträdande handledare: Hanna Österberg, Lantbrukarnas riksförbund, Folkrörelseenheten

Examinator: Kjell Hansen, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för stad och land

Omfattning: 15 hp

Nivå: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i landsbygdsutveckling

Kurskod: EX0888

Kursansvarig institution: Institutionen för stad och land

Program/Utbildning: Agronomprogrammet - landsbygdsutveckling

Utgivningsort: Uppsala

Publiceringsår: 2019

Upphovsrätt: Samtliga figurer i arbetet publiceras med tillstånd från upphovsrättsinnehavaren

Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: engagemang, Framtidens folkrörelse, LRF, sociala nätverk

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Institutionen för stad och land

Tack

Till att börja med vill jag tacka Hanna Österberg på LRF som snabbt fångade upp idén med att ha Framtidens folkrörelse som utgångspunkt för min kandidatuppsats. Hanna har även varit behjälplig med stöd och idéer under arbetets gång – tack!

Jag vill även tacka alla informanter som ställt upp på intervjuer trots att samtliga hade mer än fullt upp med vårbruket då intervjuerna ägde rum. Intervjuerna har gett uppsatsen en personlig prägel samt gett mig en ökad förståelse för både lantbrukarnas och de gröna näringarnas situation.

Slutligen vill jag tacka min handledare Yvonne Gunnarsdotter för att ha bidragit med goda råd, konstruktiv kritik och uppmuntran. Ditt stöd har verkligen hjälpt mig att utveckla mitt skrivande, tack.

Sammanfattning

Rapporten huvudtema är engagemang, vad som påverkar människors engagemang i olika riktningar samt huruvida digital teknik kan bidra till ökat engagemang. Rapporten bygger på ett samarbete med LRF, Lantbrukarnas riksförbund, som har för avseendet att öka medlemsaktiviteten och medlemmarnas inflytande i organisationen. Empirin utgörs av intervjuer med representanter från en ungdomsgrupp och en lokalavdelning inom LRF. Intervjuerna visar att sociala aspekter är en grundläggande drivkraft för de förtroendevaldas engagemang, liksom viljan att påverka samt viljan att lära känna människor i sin omgivning. Tidsbrist och färre heltidsarbetande lantbrukare är företeelser som påverkar engagemanget i negativ riktning. Det visar sig även att det finns ofördelaktiga attityder hos de förtroendevalda och deras omgivning, till exempel anses lokalgrupperna endast vara till för äldre eller för personer med en stark lantbruksanknytning. Det framkommer att digital teknik i viss mån kan bidra till ett ökat medlemsinflytande medan de fysiska träffarna har större betydelse för ett uthålligt engagemang. Slutsatserna visar att det finns ett glapp mellan LRF:s ledning och medlemmar. Informanterna upplever bland annat att de är dåligt insatta i LRF:s arbete vilket kan påverka deras engagemang i en negativ riktning. Ett ökat informationsflöde mellan ledning och medlem samt nya, innovativa påverkanssätt ses vara en nyckel för ökat engagemang, varpå digital teknik kan komma till användning.

Abstract

The main purpose of this report is to examine how people's commitment is affected in different ways and if new technology could be used as a tool to increase commitment. The research for this report was developed together with LRF, The Federation of Swedish Farmers as they look to increase member activity and participation within the organisation. The empirical data is based on interviews with two groups of trustees, youths and adults. Social aspects such as fellowship and security, the willingness to do good and the opportunity to get to know your community turn out to be significant motivational factors for commitment. Lack of time and fewer full-time working farmers seem to be key factors affecting commitment in a negative way. There are also indications that unfavourable attitudes among the trustees and their surroundings affect commitment, for example that LRF is only for those who are older or for those who actively work within the agricultural sector. New technology might be helpful to increase member activity while face to face meetings are better suited to sustain people's commitment over time. The conclusion indicates that there is a significant gap between the members and the board of LRF. The participant's feedback to date strongly suggests a lack of knowledge and understanding about the organisation and its goals, which in turn also may affect their commitment in a negative manner. Key issues for LRF to address include deciding how to bridge the gap between the board and the members as well as to identify new innovative ways for member participation, where the introduction of new technology could be a useful tool.

Kapitel 1 - Inledning	
1.1 Uppsatsens upplägg.....	5
1.2 Civilsamhället & folkrörelser.....	5
1.3 Minskat medlemsantal.....	6
1.4 LRF.....	7
1.5 Framtidens folkrörelse.....	8
1.6 Syfte och frågeställningar.....	9
Kapitel 2 - Begrepp och metod	
2.1 Kvalitativa metoder.....	9
2.2 Intervjuer.....	10
2.3 Engagemang.....	10
2.4 Socialt kapital & nätverk.....	11
Kapitel 3 - Engagemangets drivkrafter	
3.1 Social samvaro & gemenskap.....	12
3.2 Nyttan & nöje.....	12
3.3 Personlig rekrytering & närhet till det lokala.....	13
Kapitel 4 - Engagemangets dilemma	
4.1 Tidsbrist.....	14
4.2 Avsaknad av platsidentitet & landsbygdens avfolkning...	16
4.3 "Ett gäng tokiga bönder".....	17
Kapitel 5 – Digital teknik	
5.1 LRF:s enkät.....	19
Kapitel 6 – Diskussion	
6.1 Teknikens påverkan.....	22
6.2 Gemenskapen som drivkraft.....	23
6.3 Platsens betydelse.....	24
6.4 Organisationens professionalisering.....	25
6.5 LRF – roligare än att titta på TV?.....	26
Kapitel 7 – Slutord	
7.1 Summering.....	28
7.2 Möjliga vägar för Framtidens folkrörelse.....	29
Referenser	31
Bilagor	32

Kapitel 1 Inledning

Sverige har sedan länge haft en tradition av ett starkt föreningsliv med ett flertal folkrörelsebaserade organisationer. Sedan början av 1960-talet verkar dock intresset för att engagera sig i organisationer och föreningar ha minskat. Detta gäller inte enbart Sverige, många organisationer runt om i västvärlden har under de senaste åren bevitnat ett konstant sjunkande medlemsantal och minskad aktivitet bland sina medlemmar. LRF upplever liksom många andra organisationer att aktiviteten bland medlemmarna stagnerar. Med bakgrund av detta vill LRF starta upp något de kallar *Framtidens folkrörelse*, ett projekt som har för avsikt att öka aktiviteten och medlemsinflytandet i organisationen. Uppsatsen ämnar behandla frågor kring engagemang, vilka drivkrafter som ligger bakom människors engagemang samt vilka möjligheter den digitala utvecklingen har för att öka medlemsaktiviteten i organisationer liksom LRF.

1.1 Uppsatsens upplägg

I kapitel 1 ges dels en översiktlig presentation av civilsamhället och folkrörelser, dels en bakgrund till det vidsträckta fenomenet om sjunkande medlemsantal. Vidare presenteras LRF:s struktur samt Framtidens folkrörelse följt av syfte och frågeställningar. Kapitel 2 redogör för den kvalitativa metoden samt begreppen socialt kapital och sociala nätverk. Även engagemang kommer att behandlas som ett begrepp då benämningen utgör en viktig byggsten i rapporten. Kapitel 3, 4 och 5 utgör rapportens resultatdel. I kapitel 3 och 4 presenteras engagemangets drivkrafter och motsättningar vilka utkristalliserats under intervjuerna. Kapitel 5 presenterar intervjupersonernas resonemang kring den enkät som LRF skickat ut till sina medlemmar gällande teknikens möjligheter för ökat engagemang. Kapitel 6 innehåller både en analys och en diskussion kring resultatdelens huvudteman. Rapporten avslutas därefter med en kort summering i kapitel 7, samt ger förslag på potentiella utvecklingsstrategier för LRF.

1.2 Civilsamhället & folkrörelser

Civilsamhället brukar karakteriseras av de verksamheter och organisationer vars arbete bygger på ideellt engagemang, volontärinsatser och donationer. Civilsamhällets främsta funktion anses vara som anordnare av fritidsaktiviteter, som demokratiskola, som opposition till offentliga, släktskapsbaserade eller vinstdrivande aktörer, som serviceproducent och som plattform för gemenskapsbildande (Harding 2012). Omfattande förändringar har dock skett där många av civilsamhällets organisationer har professionaliserats och fått strukturer liknande offentlig eller privat sektor. Civilsamhällets organisationer har även tagit större plats i produktionen av välfärdstjänster vilket även detta visar på en utveckling där ideellt drivna organisationer närmar sig privat eller offentlig sektor i struktur och funktion (Harding 2012). Tidigare har civilsamhället präglats av en mer gräsrotsbaserad organisationstyp, nämligen folkrörelseorganisationen. Harding förklarar civilsamhällets förändring som en bieffekt av industrialiseringen. Vi har gått från industrisamhälle till informationsamhälle och till nätverkssamhälle - eller som några kallar det, flytande samhälle. I det flytande samhället växlar människors lojaliteter och

intressen fortare då det är enklare att knyta och upprätthålla kontakter tack vare digitala (Ibid).

Folkrörelser brukar karakteriseras av civilsamhällelig organisering. Innan uttrycket civilsamhälle blev allmänt känt i Sverige användes folkrörelser för att belysa människors ideella insatser i samhället (Harding 2012).

Wijkström & Lundström skriver att folkrörelsens viktigaste kriterier är att vem som helst ska kunna inkluderas samt att den ska vara demokratisk och ha ett ideologiskt budskap. Författarna skriver även att folkrörelsen syftar till att skapa opinion och bygger på aktivt engagemang från medlemmarna, att den bör även ha en bred nationell förankring och vara representerad i stora delar av landet (Wijkström & Lundström i CivsSam.se 2014).

Folkrörelsebegreppet kan dock låsa tanken på att endast en viss typ av engagemang är framgångsrikt i att skapa folkrörelseorganisationer. Detta riskerar att andra medborgerliga engagemang som exempelvis inte uppfyller samma strikta kriterier på representation, långsiktighet eller formalisering hamnar i skymundan (Jeppsson Grassman & Svedberg i CivSam.se 2014)

Under 1900-talet var folkrörelsernas viktigaste funktion att organisera grupper i samhället för att ge folket en röst i olika frågor och därmed fungerade folkrörelserna som röstbärare och demokratiskola. Sverige har en långtgående tradition av påverkansarbete och opinionsbildning genom just folkrörelser och Harding skriver att folkrörelseidentiteten och ideellt arbetet blivit en del av den nationella självbilden (Harding 2012).

1.2 Minskat medlemsantal

Sedan början av 60-talet har intresset för medlemskap sjunkit konstant i västvärlden och många organisationer har tvingats lägga ner eller gå ihop med andra. Samtidigt som medlemsorganisationerna tappat mark, har även valdeltagandet sjunkit de senaste 50 åren i ett flertal länder. Detta är oroväckande eftersom organisationer ofta tillskrivs en roll som läroverk för deltagande i demokratiska processer. Statsvetare fruktar därför att organisationernas sjunkande medlemsantal även riskerar att minska valdeltagandet eftersom förståelsen för demokrati och dess processer tunnas ut (Grankvist 2013). Internationella studier visar att det skett en viss förändring i attityd hos människor. Denna attityd präglas numera av en ökad individualism, en önskan om snabba resultat och mer växlande intressen samt en ökad misstro mot traditionella auktoriteter. Harding menar att denna trend skulle kunna innebära att specifika organisationer blir mindre attraktiva för människors engagemang, samt att engagemangen blir mer kortsiktiga (2012).

Grankvist menar att de som engagerar sig idag gör detta på basis av sina egna förutsättningar och behov i en större utsträckning än förr, det verkar helt enkelt inte lika intressant att delta i kollektiva aktiviteter längre. Men med hänsyn till all den aktivitet som går att finna på sociala medier tror Grankvist att det inte handlar om bristande engagemang, utan snarare en förändring i människans förhållningssätt. Enligt Harding är aktiviteten i det svenska civilsamhället hög jämfört med internationella studier då nära 80 procent av den vuxna befolkningen besitter medlemskap i minst en ideell organisation. Harding skriver att deltagandet i ideella organisationer förblivit starkt och stabilt under de senaste 20 åren och att det därför inte finns någon större anledning att oroa sig för att civilsamhället håller på att

dö ut (Harding 2012). Grankvist resonemang liknar Hardings, men menar att civilsamhället behöver anpassas till den förändrade attityden för att engagemanget ska upprätthållas bland befolkningen (Grankvist 2013).

1.3 LRF

LRF, Lantbrukarnas Riksförbund, är en partipolitiskt obunden intresse- och företagarorganisation inom de gröna näringarna. LRF grundades 1971 då det gjordes en sammanslagning av Sveriges Lantbruksförbund (SL) och Riksförbundet Landsbygdens Folk (RLF). Ambitionen att organisera sig inom jordbruket sträcker sig mer än 100 år tillbaka i tiden när bönder ofta gick ihop i producentkooperativ för att få bättre betalt för sina produkter (LRF 2016, A). LRF har haft en viktig roll som röstbärare för Sveriges lantbrukare under olika samhällsomställningar såsom omställning -90 och EU-inträdet. I takt med en allt mer EU-styrd jordbrukspolitik och med att antalet svenska lantbruk blivit färre, upplevde LRF under 2000-talet att det blivit otydligt vem organisationen var till för. Ett omfattande internt arbete startade och under riksförbundsstämman år 2003 presenterades LRF:s nya vision:

“Tillsammans får vi landet att växa. De gröna näringarna har en nyckelroll och tätposition vad gäller tillväxt, lönsamhet och attraktionskraft i det hållbara samhället.”

LRF:s ledord:

- ansvarstagande
- demokratisk grundsyn
- trovärdighet
- medlems- och kundnytta
- folkrörelsetradition

Figur 1. LRF:s vision (LRF 2016, A).

LRF haft en stor betydelse för Sveriges lantbrukare vid krissituationer och vid samhälleliga förändringar. Under orkanen Gudrun år 2005 och den ekonomiska krisen år 2015 samordnade LRF hjälpinsatser och demonstrationer för att uppmärksamma beslutsfattare om lantbrukarnas situation (LRF 2016, A).

LRF:s medlemmar delas in i tre grupper; den ena gruppen utgörs av *individmedlemmar*, *kommungrupper* och *lokalavdelningar*. I LRF finns cirka 10 000 förtroendevalda i ca 997 lokalavdelningar, 274 kommungrupper och 17 regionförbund (LRF u.å., B). De andra två grupperna är *organisationsmedlemmar* och *intressemedlemmar*. Organisationsmedlemmarna utgörs av bondeägda ekonomiska föreningar, branschorganisationer och ett antal större företag med koppling till det gröna näringslivet. Intressemedlemmarna utgörs även dem av bondeägda

ekonomiska föreningar, men dessa har ett lägre ekonomiskt åtagande och därmed även ett lägre inflytande över LRF:s verksamhet (LRF u.å., B).



Figur 2: LRF:s struktur (Avdelningen för medlem och organisation, LRF)

Lokalavdelningarnas uppgift är att vara med och påverka de lokala näringspolitiska villkoren samt att ordna både sociala aktiviteter och diskussioner om vad som händer lokalt. Lokalavdelningarna har ett nära samarbete med kommungrupperna. Det bör finnas minst en representant från minst en lokalavdelning i varje kommungrupp och de bör minst årligen föra dialog med lokalavdelningarna i området. Lokalavdelningarna väljer själva vem i styrelsen som ska representera dem i kommungruppen (LRF 2019, C).

LRF Ungdomen är ett nätverk för unga under 36 år som arbetar för ungas möjligheter att bo och verka på landsbygden. LRF Ungdomens främsta uppgifter är att identifiera och driva viktiga frågor för unga samt att verka för att skapa möten mellan LRF:s yngre medlemmar. LRF Ungdomen består av lokalgrupper, regionstyrelser och en styrelse på riksnivå (LRF 2018, E).

1.4 Framtidens folkrörelse

LRF upplever liksom ett flertal andra organisationer svårigheter med att upprätthålla aktivitet bland medlemmarna, framförallt inom många av organisationens lokalavdelningar. Idag består många lokalavdelningar av en åldrande förtroendemannakår med en skev könsfördelning (LRF 2018, F). LRF menar att de svårigheter organisationen upplever handlar om en ny mentalitet, framförallt bland de yngre medlemmarna. Denna mentalitet präglas av en ökad individualism där flexibla engagemang och snabba resultat anses vara attraktivt, där det finns möjlighet att själv bestämma formen för sitt engagemang samt där det är möjligt att vara med och påverka utan att behöva binda upp sig över en längre tid. På organisationens hemsida nämns följande utmaningar;

- Svårt att rekrytera ideella och förtroendevalda
- Saknas flexibla engagemang med snabba resultat, samt självvalda mötesplattformar för medlemsengagemang utan att binda upp sig över längre tid
- Behov av att öka antalet aktiva medlemmar
- Åldrande förtroendemannakår
- Ojämställda styrelser

LRF upplever alltså ett behov av att förnya sina påverkansarenor och skapa mer flexibla former för medlemspåverkan. Internt vill LRF öka aktiviteten och engagemanget, öka jämställdheten och mångfalden bland de förtroendevalda, stärka demokratin och skapa nya påverkansvägar samt stärka gemenskapen inom organisationen (LRF 2018, F). Under 2018 års riksförbundsstämma beslutades därför att LRF ska genomföra en bred medlemsdialog för att ta reda på hur organisationen ska utvecklas för att möta nya behov och utmaningar, LRF kallar projektet för *Framtidens folkrörelse*.

LRF:s förbundsordförande som är grundaren till idén, menar att nya påverkansvägar och mötesplatser samt en ökad digitalisering inom organisationen ses som nyckelpunkter för Framtidens folkrörelse. Det finns en stark tro på att LRF med hjälp av ny teknik, digitala nätverk och sociala medier ska kunna väcka engagemang till liv samt förenkla medlemmarnas deltagande och nätverkande med varandra. LRF genomför nu en rikstäckande medlemsdialog för att undersöka medlemmarnas syn på organisationens utveckling. Det uttalade målet med Framtidens folkrörelse är att skapa ett mer folkrörelsebaserat organisationsklimat där medlemmarna känner sig delaktiga i beslutsprocesser samt känner en stark gemenskap och vilja till att vara med och påverka utvecklingen framåt (LRF 2018, F).

1.5 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilken syn på engagemang de förtroendevalda inom LRF har. För att få en bättre förståelse för hur synen skiljer sig mellan olika åldrar och medlemskategorier, avgränsas studien till en ungdomsgrupp och en lokalavdelning. Uppsatsens frågeställningar är:

- Vilka drivkrafter ligger till grund för de förtroendevaldas engagemang?
- Vad påverkar de förtroendevaldas engagemang i negativ riktning?
- Vilka möjligheter har digital teknik att stärka och underlätta de förtroendevaldas engagemang?

Kapitel 2 Metod & begrepp

2.1 Kvalitativa metoder

I kvalitativa studier står sociala och kulturella mönster i fokus, för att finna svar på vad som orsakar informanternas handlingar och beslutsfattande. Detta görs främst genom att analysera och tolka informanternas resonemang under intervjuerna (Teorell & Svensson 2016). Inom den kvalitativa metoden ska urvalet baseras på nyckelinformanter, det vill säga personer som anses kunna ge svar på forskningsfrågorna. Nyckelinformanter utgörs i

denna uppsats av förtroendevalda inom LRF, en grupp på lokal nivå och en ungdomsgrupp. Antalet informanter är mindre viktigt eftersom det är forskningsproblemet som står i fokus för kvalitativa studier, inte antalet. Det bör dock tas i beaktande att den kvalitativa studien inte är representativ för LRF:s medlemmar i allmänhet, däremot kan metoden ge viktiga verktyg för vidare analys samt öppna upp för nya perspektiv i forskningsproblemet (Hansen 2019). Flyvbjerg menar dock att det är möjligt att generalisera resultat från enskilda fallstudier. Genom att jämföra likande studier och relevanta teorier går det att utläsa generaliserbara mönster utan ett representativt urval menar författaren (Flyvbjerg i Kvale & Brinkman 2009).

2.2 Intervjuer

För att få en inblick i hur LRF medlemmarna ser på sitt engagemang har semistrukturerade intervjuer genomförts med en lokalavdelning och en ungdomsgrupp. Valet av informanter baseras på en ansats att jämföra de båda ålderskategorierna för att undersöka vilka likheter och skillnader det finns i resonemang och attityd. Intervjuerna har genomförts med en person åt gången via telefon och vid direkta möten. Totalt har sex intervjuer genomförts, tre med respektive grupp. Intervjupersonernas namn är utbytta och lokalavdelningens och ungdomsgruppens namn förblir anonyma i uppsatsen. Lokalavdelningen kommer att benämnas som grupp L och ungdomsgruppen som grupp U.

Informanterna i grupp L beskriver sig som en aktiv avdelning med god ekonomi. Fokus ligger på umgänge och på medlemsaktiviteter. Träffarna sker alltid fysiskt då medlemmarna föredrar detta. Grupp L består av åtta personer varav sju män och en kvinna. Åldrarna varierar mellan 40-60 år.

Informanterna i grupp U beskriver sig också som en aktiv grupp. Fokus ligger på medlemsaktiviteter och nätverkande med andra ungdomsgrupper inom LRF. Grupp U består av åtta medlemmar varav fem kvinnor och tre män. Åldersspannet varierar mellan 18-30 år.

LRF har vid tidigare tillfälle skickat ut ett frågeformulär för att undersöka medlemmarnas syn på teknikens möjligheter för Framtidens folkrörelse. Dessa frågor har inkluderats i intervjuerna för att fånga upp medlemmarnas syn på en mer extensiv teknikanvändning inom organisationen.

2.4 Engagemang

Människors *engagemang* och vilja att förändra har sedan urminnes haft stor betydelse för samhällsutvecklingen. Kvinnorörelsen, arbetarrörelsen, medborgarrättsrörelsen och miljörörelsen är alla exempel på att förändring kan uppnås då många samtidigt sluter upp kring en fråga och ställer samma krav (Grankvist 2013). Engagemang har genom historien varit synonymt med viljan att förbättra antingen sina egna, eller andras levnadsvillkor. Engagemanget karakteriseras av att det inkluderar flera människor och att det är organiserat. Engagemangets styrka är alltså hämtat från kollektivet eller "the power of many". Det har länge satts likhetstecken mellan engagemang och medlemskap och organisationerna har varit den naturliga plattform där människor fått möjlighet att gå samman och uttrycka sin ståndpunkt i olika frågor (ibid).

Genom historien har engagemang ofta setts som något organiserat och något som inkluderar andra, oavsett om det handlar om att förbättra sina egna eller andras levnadsvillkor (Grankvist 2013). Engagemangets spektrum sträcker sig från att vara symboliskt till att vara handgripligt. Det senaste decenniet har det tillkommit fler nyanser på spekrat. Den tekniska utvecklingen är en av dessa, tekniken har nämligen gett oss verktyg som påverkar vårt sätt att kommunicera och därmed också vårt sätt att sprida information. Idag kan vi istället för att bli medlem i en organisation visa vårt engagemang och påverka i en fråga genom att dela ett inlägg på sociala medier eller genom att konsumera specifika varor och livsmedel. Harding slutsatser är att människor är minst lika engagerade idag, däremot har dagens generation till skillnad från tidigare generationer inte lika lätt att knyta an till en specifik organisation. Istället växer nya organisationsformer fram i form av snabba och tillfälliga nätverk, ofta i samband med kriser eller katastrofer. Detta har kommit att ställa krav på organisationernas förmåga att utvecklas och anpassa sig efter nuvarande värderingar (Harding 2012).

2.5 Socialt kapital & nätverk

En forskare som ofta uppmärksammas i samband med diskussionen om civilsamhället och ideellt arbete, är statsvetaren Robert D. Putnam som arbetat med begreppet *socialt kapital* (Putnam i Harding 2012). Socialt kapital beskriver den resurs som sociala kontakter och personliga nätverk utgör (Engdahl & Larsson 2015). För att människor ska kunna samverka krävs det att de har förtroende för varandra. Tillit är kärnan för alla relationer och därmed även skapandet av socialt kapital (Torége et al. 2005). I sin analys försöker Putnam förstå de relationer som knyter samman människor i samhället. Putnam använder en definiering av socialt kapital där han delar upp begreppet i sammanbindande (bonding) och överbryggande (bridging) socialt kapital. Sammanbindande socialt kapital inkluderar starka band av lojalitet, tillit och samhörighetskänsla som bildas mellan medlemmar i en specifik grupp (Putnam i Harding 2012). Sammanbindande socialt kapital uppstår mellan personer i avskilda grupper och finns således i en del av samhället snarare än i samhället som helhet. Det överbryggande sociala kapitalet uppstår då människor får möjlighet att skapa band som överskrider gränserna till sin närmsta krets. Dessa band är oftast ytligare än de band som finns i det sammanbindande sociala kapitalet, men har ändå en viktig sammanlänkande funktion. Utan det överbryggande sociala kapitalet hade samhällets begränsats till smågrupper där människorna i första hand innesluts av lojalitet för varandra. Aktiviteter där ytligt bekanta kan träffas och bilda relationer utanför de som bildas på till exempel en arbetsplats eller inom familjesfären, är en viktig faktor för samhällets sammanhållning (ibid).

En människas sociala kapital kan också beskrivas som hennes *sociala nätverk*. Engdahl och Larsson beskriver ett socialt nätverk som en grupp människor vars interaktioner är ordnade i tid och rum (2015). Sociala nätverk tillgängliggör informationsutbyten, skvaller, tjänster och gentjänster mellan de enskilda individerna. En del nätverk är täta och består av människor som träffas dagligen medan andra nätverk är gleasa och består av människor med en mer ytlig och avgränsad kontakt. Det finns också olika typer av vilande eller potentiellt existerande socialt nätverk, som först

aktiveras när det sker ett utbyte av något slag (Engdahl & Larsson 2015). Ett nätverks struktur kan beskrivas genom länkar och noder. I det sociala nätverket utgörs noderna av enskilda individer, men det kan också vara hela familjer, organisationer eller städer. Länkarna eller flödena, är de interaktioner som utbytena kanaliseras genom (ibid).

I sin bok "Sociala fällor och tillitens problem", ifrågasätter statsvetaren Bo Rothstein Putnams teori då han menar att grunden för ett väl fungerande samhälle inte enbart ligger i föreningsverksamhet och sociala nätverk. Rothstein menar istället att människors tillit för sin omgivning och för samhällets institutioner är avgörande för att bygga ett välfungerande samhälle (Rothstein i Torége et al. 2005). Det är därför eftersträvansvärt att skapa ett samhälle där människor har tillit och förtroende för att människor i alla positioner och samhällsskick agerar ärligt. Rothstein menar också att det är svårt att avgöra om ett starkt föreningsliv ger tillit eller om tilliten i sig ger ett starkt föreningsliv (ibid).

Kapitel 3 Engagemangets drivkrafter

3.1 Social samvaro & gemenskap

Elsa från grupp U, berättar att gemenskapen är drivkraften för hennes engagemang. - Det var egentligen det som är grunden till att jag ville vara med i styrelsen från början, berättar hon. Elsa beskriver att det roligaste för henne är att umgås och delta på aktiviteter med andra människor, men även att kunna prata branschfrågor med likasinnade. Hon tänker inte så mycket på vad som hon beskriver det "händer inom stora LRF". Att skriva motioner eller att delta i opinionsbildning är mindre viktigt för henne. Däremot anser Elsa att sammanhållningen inom LRF är viktig, att medlemmarna håller ihop och kan stötta varandra i olika situationer (Elsa, grupp U).

Det var väl mest bekantskapsgrejen från början, nu har jag ett jättestort kontaktnät tack vare LRF. Det var kul att träffa likasinnade människor, kul att anordna aktiviteter och att träffa folk (Elsa, grupp U).

Även Karl i grupp L anger gemenskapsfaktorn som grundläggande för sitt engagemang. Han berättar att han tycker om det lokala med sitt LRF-engagemang. Karl säger att han däremot inte har något intresse av att åka på möten, konferenser och dylikt. De få gångerna han kan ta ledigt vill han gärna spendera tid med familjen. Drivkraften för Karls engagemang är att styrelsens arbete bidrar med något för bygden. Folk uppskattar det man gör lokalt menar han, att de ges tillfälle att träffas, prata och att ha roligt en stund.

.../..det här lokala, att fixa och greja.. Jamen då gör man det för oss och då är det ju för gemenskapen... Det väldigt viktigt för oss som är hemma, tycker jag (Karl, grupp L).

3.2 Nyttan & nöje

Harding skriver att en vanlig anledning till engagemang grundar sig i viljan att påverka samhället, att få göra något gott för sina medmänniskor (2012).

Felix från grupp U berättar att han tycker att det är kul att få känna att han är med och utvecklar och driver utvecklingen framåt. Felix drivs av att få ordna så att saker och ting blir bättre än vad de redan är, till exempel att göra aktiviteterna roligare och engagemanget enklare för medlemmarna. Det är viktigt att LRF Ungdomen finns tillgängliga där det behövs anser han. Engagemanget grundar sig i att få arbeta för att göra det så bra för medlemmarna som möjligt. Det är mycket medlemsfokus från min sida, konstaterar han.

Rasmus från grupp L berättar att det som engagerar honom är hans nyfikenhet, både på att få lära känna människor men också på att "få se hur allt funkar". För Trots att Rasmus inte är intresserad av en politisk position så drivs han av möjlighet att få vara med och påverka.

Samtidigt som informanterna tycker att det är viktigt att de kan vara med och påverka, beskriver flera att dem att de framförallt ser sig själva som den sociala och sammanbindande kraften inom LRF medan det huvudsakliga påverkansarbetet bör ske högre upp i organisationen. De menar att de varken har tid eller resurser för att driva något omfattande påverkansarbete. Rasmus från grupp L berättar att när han började som förtroendevald i LRF var det ett större fokus på lobby-arbetet. Idag handlar lokalavdelningarnas uppgift mer om den sociala kontakten med medlemmarna, anser han. Rasmus påpekar att de givetvis kan trycka på om det är någon fråga de tycker är viktig, men att förändringsarbetet bör ske längre upp.

Vi har inte den tiden att lobba för såna saker, de får dom som är lite högre upp inom LRF göra (Rasmus, grupp L).

Rune från grupp L instämmer i ovanstående resonemang genom att säga att han tycker att påverkansarbetet är en viktig del inom LRF, men att det främst bör skötas av organisationens högre instanser:

Det LRF ska göra är att se till att arbeta för att göra villkoren bättre, mot kommuner, myndigheter och övriga länder, för det är den biten som vi inte orkar dra i. LRF ska se till att utvecklingen går åt rätt håll (Rune, grupp L).

Även Felix från grupp U håller med om att deras arbete framförallt bör fokusera på det sociala. Han tycker att LRF Ungdomen ska jobba för att skapa aktiviteter och event som känns matnyttiga för ungdomarna, inte att försöka som han uttrycker det, "revolutionera världen". För de unga medlemmarna ska fokuset ligga på att ha roligt och att få lära sig nya saker, därmed är den sociala biten viktigast, anser han.

3.3 Personliga kontakter och närhet till det lokala

Harding skriver att många vars föräldrar som är eller har varit aktiva, är mer benägna att själva engagera sig ideellt (2012). Under intervjuerna förefaller det vara flera av informanterna som har eller haft familj, vänner eller bekanta som engagerat sig i LRF. Detta kan tolkas som att de haft en naturlig inkörsport till arbetet som förtroendevald. Flera av informanterna anger också att viljan att engagera sig som förtroendevald, från början grundade sig i en önskan om att knyta kontakter och få en gemenskap på

den lokala platsen. Elsa från grupp U berättar att hon ville träffa vänner eftersom hon var ny på platsen och inte kände så många. Hon berättar även att hennes pappa alltid varit med i LRF, men att hon själv inte hängt med på någon aktivitet eller resa. Elsa berättar att hon nog var lite för rädd för att åka själv, därför åkte hon med sin bror första gången. Resan var lyckad och därför bestämde hon sig senare för att gå med i styrelsen, eftersom det var så kul, berättar hon.

Olle från grupp U nämner att han blev tillfrågad att gå med av en före detta ordförande i sin styrelse. Han berättar att han från början inte hade haft en tanke på att sitta med i LRF Ungdomen, att han tänkte att det kunde vara kul att få lite fler kontakter, berättar han.

Felix berättar att han varit aktiv i under sin studietid då han satt med i skolans kårstyrelse. Han ville gärna fortsätta med lite styrelsearbete efter studierna och tyckte att LRF Ungdomen kändes som en naturlig och passande plattform i området dit han flyttade (Felix, grupp U).

Det var ett enkelt sätt lära känna folk i området, också för att folk skulle få koll på mig (Felix, grupp U).

Även de förtroendevalda från grupp L berättar att de hade kontakter i LRF som bidrog till att de engagerade sig som förtroendevalda. Rune i grupp L berättar att han blev tillfrågad av den styrelse som var aktiv under hans ungdom.

När jag var ny i branschen och inte kände så mycket folk så tyckte man väl att det var lite spännande att få vara med de äldre. Kände att man fick förtroende när de ville ha en med (Rune, grupp L).

Även Karl berättar att hans föräldrar varit en naturlig inkörsport till sitt engagemang som förtroendevald.

Det blev väl så automatiskt när man vart lantbrukare. Mina föräldrar var också aktiva i styrelsen i LRF och när de klev ur fick en annan kliva in om man säger så (Karl, grupp L).

Kapitel 4 Engagemangets dilemman

4.1 Tidsbrist

Ett flertal av informanterna beskriver att tidsbrist ibland utgör en kritisk punkt för deras engagemang. Olle från grupp U berättar att när det varit mycket runt omkring så har han ibland ifrågasatt varför han är med i styrelsen.

Jag känner väl ibland när det är mycket att man inte har den tid som krävs och att man då kanske inte borde sitta kvar (Olle, grupp U).

Även Elsa från grupp U beskriver hur tidsbristen påverkar hennes engagemang:

Ibland är det svårt när det kommer för mycket i vägen, att man inte har tid och inte hinner. Det hindrar mitt engagemang. Just nu känns det lite segt för det finns många andra saker som engagerar mig också, det finns inte riktigt tid till allt. Mötena är lite jobbiga ibland, jobbar jag morgon har jag inte lust att åka långt för att sitta på möte till sent in på kvällen när jag vet att jag måste gå upp klockan fyra för att åka till jobbet dagen efter. Då brukar jag överväga och känna att det inte är värt det för min egen hälsa...//.. Det tycker jag är tråkigt för det påverkar engagemanget hos mig (Elsa, grupp U).

Just mötena verkar vara något som informanterna både ser som en positiv och negativ faktor för deras engagemang. De uppskattar mötena eftersom det är ett tillfälle att ses och umgås samtidigt som det är tidskrävande, speciellt för dem som bor avsides. Elsa berättar att det var lättare förut när hon bodde närmre de andra i styrelsen och då hon hade mer tid. Hon säger att det alltid är kul när styrelsen väl ses, men att hon ibland måste prioritera annat (Elsa, grupp U)

När man väl åker på mötena så är det alltid roligt. Ibland handlar det bara om att man måste få kraften att ta sig till mötena när man har mycket annat runt omkring (Elsa, grupp U).

Även Felix från grupp U berättar att det ibland är svårt att hinna med rollen som förtroendevald, framförallt svårt är det att hinna med möten och saker som ska fixas däremellan. Däremot menar att det för hans del inte egentligen handlar om tidsbrist utan snarare om prioriteringar. Ibland är det lätt att ta på sig saker som sen blir övermäktiga, berättar Felix (Felix, grupp U).

Rasmus från grupp U drivs som tidigare nämnt, av möjligheterna att förändra och även han anger tiden som avgörande för sitt engagemang. Vid frågan om hans engagemang skulle öka ytterligare ifall medlemmarna fick mer inflytande i LRF:s politiska påverkansarbete, svarar han att ja kanske lite, men förutsatt att det inte kolliderar med sitt jordbruk och tiden han måste lägga ner där. Ibland är det svårt att få tiden att räcka till helt enkelt, berättar Rasmus (Rasmus, grupp L).

Den tidsbrist som medlemmarna upplever verkar även ligga i linje med känslan av en skyldighet att leva upp till rollen som förtroendevald. Under sin period som ordförande berättar Karl att det ibland kändes jobbigt eftersom det var han som hade det yttersta ansvaret. Han kände ibland att han borde åka på kurser och möten trots att han egentligen ville lägga sin lediga tid på familjen.

Man är ju ändå vald som ordförande och då förväntar väl sig folk att man ska engagera sig och lägga ner ett visst arbete och tid på det hela (Karl, grupp L).

Karl påstår liksom Felix från grupp U, att det beror på vad man prioriterar. Karl menar att många lantbrukare som har jobb vid sidan av varken tar sig tiden eller verkar finna intresse i att engagera sig i LRF.

Många lantbrukare som inte har några djur eller nånting, då har de sin åkermark kvar och så har de jobb, så jobbar de och sköter jordbruket på helger och kvällar.. Å då tar de sig inte tid till att åka på någonting heller va, ja som LRF ordnar om man säger så... Det är många som gått ur LRF när de fått ett vanligt jobb vid sidan av (Karl, grupp L).

4.2 Avsaknad av platsidentitet & landsbygdens avfolkning

Ett flertal av informanterna belyser vikten av att lära känna folk i trakten där de bor och verkar. För att kunna bli accepterad och en del av gemenskapen menar flera av informanterna att det är viktigt att "få koll" på folk i omgivningen, men också att omgivningen får koll på dem. Deras engagemang i LRF grundar sig allt som oftast i en önskan om att komma in i den lokala gemenskapen.

Det var väl mest att man ville träffa folket runt om i bygden (Rasmus, grupp L).

Karl nämner samma sak och säger att det sociala är väldigt viktig för hans del, att han känner människorna i trakten och upprätthåller en relation med dem. Om han inte haft en nära relation till människorna i området hade han heller inte känt så stark för att engagera sig, menar han.

Jag frågar Rune vad han tror ligger bakom den sjunkande medlemsaktiviteten. Han tror att en av anledningarna, är att färre av LRF:s medlemmar arbetar heltid inom de gröna näringarna. Idag arrenderar många ut sin mark och har jordbruket mer som en bisyssla. Folk tycker kanske inte att det är värt att betala medlemsavgiften när jordbruket inte är deras huvudsyssla längre, tror Rune.

Detta hör samman med Karls resonemang som tror att folk bryr sig allt mindre om platsen de bor på, att man idag framförallt ser bostadsplatsen som ett ställe att sova på. Liksom Rune menar han att de allt färre familjejordbruket är en anledning till varför det är svårt att engagera nytt folk.

Folk som flyttar ut på landet idag har boendet som en sovplats, så åker de och jobbar och sen är de lediga och då åker de bort. Folk är inte hemma på det viset som en annan är uppväxt med (Karl, grupp L).

Rune berättar att eftersom det inte finns så många kvar som lever på sitt lantbruk längre så är det svårt att rekrytera nytt folk till styrelsen då underlaget ständigt krymper. Detta medför att det är svårt att hålla samma standard menar han, många avdelningar får till exempel slås ihop för att de inte går att få ihop en styrelse.

Det gäller att man handplockar, enklast är det med dem som är nyinflyttade som har köpt en gård eller så. Då kanske man kan få med nån eftersom de är nya på bygden och har engagemanget, det är lättare att få dem att tänka att det är bra att hålla det här vid liv på något sätt. Men det är inte lätt, det är det inte. Underlaget krymper hela tiden (Rune, grupp L).

Vidare nämner Rune att en idé vore om LRF riktade in sig mer på landsbygdsfrågor för att inkludera människor som inte bedriver någon jordbruksverksamhet. Han tror att alla kanske inte vet om att LRF även sysslar med frågor som inte enbart berör lantbrukare. Han berättar att det till exempel finns många som håller på med hästar i trakten, men att de inte verkar vara så intresserade av att engagera sig i LRF.

4.3 “Ett gäng tokiga bönder”

Karl nämner liksom Rune att det finns väldigt gott om dem som håller på med hästar i bygden och att de vore en potentiell målgrupp att försöka rekrytera till styrelsen. Karl berättar att de vid några tillfällen försökt få med någon “hästtjej” men att det varit svårt. Jag frågar varför och han svarar då:

Jo, de tror väl att det bara är tokiga bönder som är med i LRF (Karl, grupp L).

Rasmus från grupp L menar att det ibland kan vara lite trögt att få igenom förändringar i en grupp som består av äldre människor där många även suttit länge. Rasmus menar att det finns en “så-här-har-vi-gjort-förr-vi-gör-så-här-nu-också-attityd”, han tror att det ibland kan vara svårt att komma in som ung och få gensvar. Detta bidrar till att man får hålla en lägre profil, mycket av det som sker under året är redan spikat berättar Rasmus (Rasmus, grupp L).

Rune i grupp L, bekräftar ovanstående bild genom att berätta att de har ett grundkoncept som de följer. Ibland kommer det nya idéer men då gäller det att man får till det också, säger han. De kör på ett koncept som de vet funkar, eftersom de har rutiner för aktiviteterna genom året blir det även mindre jobbigt, berättar han.

Vidare menar Rasmus att lokalavdelningens aktivitet är avgörande för sitt engagemang. Han berättar att den avdelning som han gått med i nu är mycket mer aktiv än den som han satt med i tidigare och att detta bidragit till att han fortsatt som förtroendevald.

När jag kom till x så hände det mycket mer än vad det gjorde i y och det är väl de som hållit en kvar, i det hela (Rasmus, grupp L).

Att aktiviteten är avgörande för lokalavdelningens förmåga att rekrytera nya styrelsemedlemmar, verkar vara en allmän uppfattning. Karl tror att det visst finns unga som skulle kunna tänka sig att gå med i en styrelse, men att det då krävs att det är en intressant styrelse med driv. Att det är en rolig grupp människor och att styrelsemedlemmarna har en god dialog sinsemellan är också viktigt för att locka unga, tror Karl.

Vidare berättar Karl att det finns flera lokalavdelningar runt om i trakten som har dåligt med aktiviteter och svårt att rekrytera nya medlemmar till styrelsen. Det är ett problem som finns lite överallt, säger han. En del har velat gå ihop med dem eftersom deras styrelse är aktiv, men Karl berättar att de inte är särskilt intresserade av att släppa in andra lokalavdelningar i deras styrelse då han inte ser det som någon lösning på problemet.

Då kommer det ju bara gammalt folk hit för att avdelningen ska fortleva om man säger så. De bidrar ju liksom inte till någon verksamhet överhuvudtaget heller (Karl, grupp L).

Jag frågar vad de vill ha in för typ av människor till styrelsen och Karl svarar då "vad som helst". Så länge det är folk som bor i trakten så får vem som helst gå med säger han.

Det är bara roligt att de kommer någon ny, det blir alltid en frisk fläkt när det kommer en ny människa som har nya idéer och så (Karl, grupp L).

Olle från grupp U berättar att han skulle kunna tänka sig att gå över till en lokalavdelning när han blir äldre. Han tillägger dock att det är svårt att veta hur han kommer att känna längre fram. Olle tror att många av LRF:s medlemmar inte riktigt har koll på vad lokalavdelningarna gör och eller vad de fyller för funktion. Han själv har fått uppfattningen om att det i lokalavdelningarna handlar om att åka på möten, konferenser och dylikt medan LRF Ungdomen satsar mer på det sociala, som att ha möten med styrelsen och ordna roliga aktiviteter för medlemmarna.

Elsa menar att det är ytterst oklart om hon kommer att fortsätta som förtroendevald i en lokalavdelning. Nej jag vet inte, jag tror inte det, svarar hon. Elsa berättar att hon inte har koll på vad lokalavdelningarna gör förutom att ordna aktiviteter ibland. Hon menar att det för hennes del finns annat som lockar framför att engagera sig i en lokalavdelning. Ungdomsgruppen gick hon primärt med i för att få ett större kontaktnät, vilket hon nu har fått. Elsa säger att hon kanske skulle tänka annorlunda om det dök upp någon specifik fråga som hon var väldigt intresserad av. I så fall hade jag kanske kunnat tänka mig att gå med, berättar hon. Elsa menar att LRF Ungdomen känns mer lockande eftersom hon ser det som ett forum där hon kan träffa likasinnade.

Det är typ bara gubbar som sitter i lokalavdelningarna, det är ju därför jag är med i Ungdomen, eftersom det är till för oss unga (Elsa, grupp U).

Felix från grupp U är engagerad i både en ungdomsgrupp och i en lokalavdelning. Jag frågar varför han valt att sitta kvar i ungdomen och han svarar då att den enkla anledningen är att det är kul. Den lokalavdelning som han sitter med i är inte lika aktiv som ungdomsgruppen, något han tror är rätt så generellt för många lokalavdelningar runt om i landet. Jag frågar också om han tror att lokalavdelningens aktivitet har betydelse när folk beslutar sig för att gå med. Felix svarar att avdelningens aktivitet har nog betydelse men att han själv gillar att utveckla, egentligen vad som helst. Att få vara med och utveckla lokalavdelningen ser jag som en drivkraft i sig, berättar Felix.

Jag vill få saker att hända, det händer inget alls där idag (Felix, grupp U).

Felix anser att det saknas nytänk, engagemang och kanske framförallt medlemstänk i den lokalavdelning som han sitter med i. Han anser att ett steg till ökat medlemsengagemang vore att i större utsträckning försöka ta reda på vad medlemmarna vill ha ut av sitt medlemskap.

Kapitel 5 Digital teknik

5.1 LRF:s enkät

Folkrörelseenheten på LRF skickade i februari ut en enkät om digitalt medlemsengagemang för att undersöka digitaliseringens möjligheter för Framtidens folkrörelse. Nedan presenteras enkätfrågorna samt utdrag från informanternas resonemang kring varje enskild fråga. Enkäten skickades till 3000 kvinnor och 3000 män under 36 år. Enkätsvaren finns med som bilagor i slutet av rapporten.

Anser du att digital teknik är en viktig del i att utveckla LRF som Framtidens folkrörelse?

Merparten av informanterna tror att det i viss mån är bra med en ökad teknikanvändning eftersom det är ett viktigt verktyg att för att nå ut, framförallt till unga. De anser även att det är viktigt att LRF utvecklas i takt med sin omgivning, det vill säga att organisationen syns och hörs på sociala medier. Däremot påpekar flertalet av informanterna att LRF inte glömmer bort traditionella verktyg såsom pappersutskick och fysiska möten.

Det är viktigt att synas där folk rör sig också och inte bara digitalt. Det ena får inte utesluta det andra (Olle, grupp U).

Informanterna i grupp L menar att pappersutskicken är av stor betydelse för informationsspridning samt för möjligheten att locka fler att engagera sig i LRF. De menar att de fysiska informationskällorna är viktiga just för att de är synliga för dem som kanske inte använder sig av It-teknik dagligen.

Om det ligger framme en lapp på köksbordet och så kommer en granne som inte är medlem på besök, ja då blir det ju reklam på ett sätt som det inte skulle bli om LRF bara fanns på telefonen eller i datorn (Rune, grupp L).

Flertalet av informanterna i grupp L menar att det är bra med ny teknik i viss mån, men att det också förutsätter att man vet hur man använder sig av tekniken.

Det är mycket enklare att ta tidningen Land när man sitter och dricker kaffe och bläddra i den än att sätta sig vid paddan. Det är ju inte alls samma sak, det går inte att jämföra (Karl, grupp L).

Denna åsikt verkar dock skilja sig en del från hur grupp U resonerar kring pappersutskicken, här menar informanterna istället att de föredrar digital-informationsspridning.

Jag tänker tidningen Land, hur många är det som läser tidningen Land egentligen? Det är ju typ bara gamlingarna som gör det. Jag läser aldrig Land. Jag tror att om det kommer upp mycket nyheter på sociala medier så är det nog lättare att hänga med där än att lusläsa Land, så känner jag (Elsa, grupp U).

Rasmus från grupp L berättar att han skapat en facebook sida för deras styrelse men att det även där är svårt att få medlemmarna att engagera sig. Innehållet måste ju hålla sig till en viss struktur berättar han, vi kan ju inte lägga ut bilder på gulliga djur på den sidan och då blir det inte heller lika kul eller intressant som många andra sidor, säger han. Rasmus nämner att den facebook sida som han har skapat för sin gård har väldigt många besökare och gilla-markeringar. Jag frågar vad för typ av inlägg som engagerar folk där och han svarar “ja där är det mer vardagslivet, allt som händer på gården”. Han menar att om det gick att göra det hela lite roligare så hade folk kanske blivit mer intresserade. Jag frågar om det inte skulle gå att göra liknande med styrelsens facebook sida, Rasmus svarar att jo, det skulle det kanske, men då krävs det att någon tar tag i det och visar upp sitt vardagsliv också. Han tror att intresset är svagt med tanke på de hot lantbrukarna upplever från alla djurrätts-aktivister som rör sig, berättar han.

Tycker du att digital teknik och sociala medier är viktigt för medlemmarnas möjligheter att påverka LRF?

Flertalet av informanterna är positiva kring förslaget. Representanter från både grupp U och grupp L svarar att det vore positivt om medlemmarna kunde vara med och påverka mer med hjälp av digital teknik och sociala medier. Det kan också vara ett bra sätt för dem som har svårt att uttrycka sig under fysiska möten, menar en av informanterna från grupp L. Det verkar dock finnas en oro över att digitala påverkansarenor kan komma att skapa oreda.

Sen gäller det ju att det som kommer fram är vettiga grejer också. Folk lägger inte band på sig när det sitter bakom en dator (Rasmus, grupp L).

Vill du se att LRF utvecklar mötesplatser för enfrågeengagemang?

Samtliga informanter är positiva till förslaget. De menar att forum för enfrågeengagemang vore ett bra sätt att fånga upp medlemmarnas intressen och på så sätt även väcka engagemang. Några av informanterna är tveksamma på om det kommer att lösa svårigheterna med att få fler att engagera sig som förtroendevalda, men däremot skulle det kunna hjälpa för att öka medlemsaktiviteten i LRF, menar de.

Ja, varför inte. Personliga intressen kan nog locka folk till att engagera sig, kanske inte till att sitta i en styrelse men däremot att engagera sig i en specifik fråga (Rasmus, grupp L).

Tror du att ny teknik och digitala mötesplatser kan locka fler unga att engagera sig i LRF?

Informanterna är delade i frågan. Några förmodar att de inte kommer att göra någon större skillnad eftersom intresset för sociala medier redan börjat svalna hos många unga. Elsa från grupp U tror dock att det borde kunna locka fler. Men hon tror också att fysiska möten och mer lättillgänglig och roligare information borde kunna locka fler unga att engagera sig. Hon nämner “Bonden i skolan”, ett läromedel LRF utvecklat för att utbilda barn i skolåldern om lantbruk. Elsa tycker att Bonden i skolan är ett bra exempel

på hur LRF kan gå till väga för att väcka ungas intresse för de gröna näringarna.

Karl tror att ungdomarna liksom de äldre, väljer att engagera sig för att få en gemenskap. Han menar att sociala medier är ett sätt för unga att umgås och därmed också ett sätt för dem att skaffa sig en gemenskap. Sociala medier kan vara ett viktigt verktyg på så sätt, tror Karl.

Rasmus från grupp L menar att det framförallt hänger på att de unga saknar framtidstro för det svenska jordbruket. Han menar att situationen måste förändras och villkoren måste bli bättre innan det går att hoppas på att fler unga ska vilja engagera sig inom de gröna näringarna.

Jag tror att många sett sina föräldrar jobba så fruktansvärt hårt och ändå inte ha någon ekonomi i den bemärkelsen. Du har ju frihet i arbetet men du har inga pengar kvar till en lön.. Dem försvinner. Det tror jag gör att om du får ett grävmaskinsjobb som en ung 20-åring, så då tar du hellre det för där har du ju pengar rakt in på kontot. Det lockar mera än att du ska slita dag ut och dag in, även fast det är ett fritt och bra jobb (Rasmus, grupp L).

Skulle ditt LRF-engagemang öka om det kunde ske mer digitalt?

De flesta av informanterna svarar att deras engagemang inte skulle öka om det kunde ske mer digitalt. Elsa från grupp U nämner att det kanske hade underlättat, framförallt med avseende på styrelsemötena eftersom hon då hade sluppit åka så långt. Hon menar dock att det är viktigt med fysiska möten också, men att en kombination vore bra.

Samtliga informanter från grupp L svarar att deras engagemang inte skulle öka om det kunde ske mer digitalt. Rune nämner dock att det digitala underlättat en del arbete, såsom rapportering efter årsmöte och val-rapporter. När det gäller pappersarbetet har det verkligen underlättat, konstaterar han.

Felix från grupp U är tveksam. Han menar att det som gör att hans intresse ibland svalnar, handlar om en slags tröghet i styrelsearbetet och inom organisationen som helhet.

Det som gör att man tröttnar är att det känns för stort, tungrott och tar för mycket tid. Man hinner mattas av (Felix, grupp U).

Det verkar som att flera av informanterna är eniga om att telefonmöten är ett bra sätt att underlätta styrelsearbetet när tiden är knapp, så länge det inte helt ersätter de fysiska träffarna. Rasmus från grupp L berättar att telefonmöten utnyttjas mer inom kommungrupperna medan det på lokal nivå inte är så vanligt. Han tror att det framförallt handlar om en vanesak. Folk är till exempel inte så vana vid att prata i telefon med många samtidigt, berättar han.

Kapitel 6 Diskussion

6.1 Teknikens påverkan

Man sitter med sina Peltor hörselskydd på sig dagligen, det kan bli telefonsamtal på åtta-nio timmar per dag. Det är konferenssamtal med alla möjliga, det kan vara tio personer inkopplade på samma gång, så man får väldigt mycket information om vad som händer (Rasmus, grupp L).

Den negativa trend av lågt engagemang och sjunkande medlemstal i organisationer runt om i världen, kan enligt Harding tolkas som att urbaniseringen bidragit till att människor skaffar sig allt fler ytliga relationer, på bekostnad av den närmare gemenskap som lokalsamhället tidigare kunde erbjuda (Harding 2012). Zygmunt Bauman menar att vi går mot ett mer flytande samhälle, där människor förlorar fasta punkter och trygga relationer. Detta är en effekt av såväl globaliseringen som medieutvecklingen, det har blivit enklare för människor att skaffa sig många ytliga kontakter men istället svårare att skapa och upprätthålla nära relationer (Bauman i Harding 2012).

Harding menar att utvecklingen av sociala medier kommit att bidra med något positivt eftersom det ökat människors möjligheter till kontaktskapande som överskrider den närmsta kretsen, det vill säga har det bidragit till ett ökad överbryggande socialt kapital (Harding 2012). Samtidigt kan Harding, liksom Bauman, se en utveckling där sociala medier riskerar att fragmentera samhället eftersom internet tenderar att i första hand skapa kontakter mellan människor som redan delar liknade åsikter (ibid). Baumans och Hardings resonemang kan tolkas som att utvecklingen av sociala medier bidragit till att minska incitamenten för både överbryggande och sammanbindande socialt kapital.

Lokalavdelningarna och LRF:s ungdomsgrupper utgör en plattform för social samvaro och gemenskap. Samtliga informanternas engagemang grundar sig i viljan att tillhöra en gemenskap. Om en grupp på sociala medier kunnat bidra med samma känsla av gemenskap, hade förmodligen fler av informanterna valt en sådant typ av engagemang, då de också upplever att de fysiska träffarna är tidskrävande. Slutsatsen är därför att de fysiska träffarna ger något som ett engagemang på sociala medier inte lyckas åstadkomma, de skapar tillit, lojalitet, förtroende och samhörighetskänsla vilket det sammanbindande sociala kapitalet karakteriseras av (Jmfr m Putnam i Harding 2012). De fysiska träffarna är således en viktig del för att bibehålla medlemmarnas engagemang, gemenskapskänsla och för att upprätthålla det sammanbindande sociala kapitalet inom LRF.

Sociala medier och digital teknik kan vara ett bra verktyg för att öka känslan av delaktighet bland LRF:s medlemmar. Det har visat sig att internetbaserade nätverk kan ha stor påverkan när det kommer till att reagera på olika företeelser i samhället samt som forum för medborgardiskussion. Harding skriver att detta innebär nya potentialer för samhällelig opinionsbildning, men att det är mindre självklart vilken förmåga internet har när det kommer till att företräda och aggregera

människors åsikter (2012). Harding menar att upprop på facebookgrupper och dylikt kan vara kraftfulla verktyg för att kanalisera engagemang men att uppropen hittills varit allt för reaktiva och endast samlat människor tillfälligt (2012). Detta går att koppla till det engagemang som väcktes bland LRF:s medlemmar under torkan år 2018. Det skapades bland annat facebookgrupper såsom "Foderhjälpen", där människor gick samman och engagerade sig för att hjälpa varandra att hitta foder. Internet och sociala medier är således ett bra sätt att organisera människor vid kriser eller vid opinionsbildning. Det tillåter människor att på ett snabbt, enkelt och effektivt sätt komma i kontakt med varandra. De hjälpinsatser som setts på sociala medier har dock endast samlat människor tillfälligt, därför är det tveksamt hur väl det går att etablera och driva en folkrörelse via sociala medier. Däremot kan det som ovan nämnt, vara ett bra sätt att öka medlemsdeltagandet inom organisationen.

Grankvist skriver att vi tenderar att både överskatta och underskatta teknikens betydelse för människors engagemang. Dels överskattar vi tekniken genom att tolkar vi engagemanget på sociala medier och internet som något väsensskilt, enbart på grund av kanalvalet. Dels underskattar vi teknikens förmåga att bidra till en känsla av aktivt medborgarskap (Grankvist 2013). Vidare skriver författaren att trots att den nya kommunikationstekniken har global räckvidd, så blir engagemanget abstrakt och irrelevant utan territoriell anknytning (ibid). Flera av informanterna belyser vikten av det lokala, de engagerar sig just för att det bidrar med något till platsen där de bor. På så vis går det att antyda att ett engagemang, åtminstone för några informanter, blir irrelevant om det inte knyter an till den lokala platsen. Andra informanter medger att de helt enkelt inte är så intresserade av omvärldsbevakning eller att hänga med i de som händer inom LRF. Slutsatsen är därför att ett engagemang på sociala medier måste ge medlemmarna känslan av att deras engagemang bidrar antingen till en specifik plats eller en specifik fråga.

6.2 Gemenskapen som drivkraft

Ett flertal av informanterna berättade att deras engagemang framförallt handlar om att de trivs med den gemenskap och det sociala umgänge som engagemanget bidrar till. Grankvist skriver att människan sedan urminnes tider socialiserat sig och bildat flock med andra människor. Som flock blev det enklare att bygga skydd, dela vårdnaden om barnen och skaffa mat. Dessa fördelar ökade helt enkelt chansen för överlevnad, det sociala beteendet har således blivit naturligt för vår art (Grankvist 2013). Med detta som bakgrund, kan vi bättre förstå vilka drivkrafter som ligger till grund för informanternas kontaktsökande. En av vår arts största fördelar, är just vår förmåga att agera tillsammans. Vår instinkt att hjälpas åt har gjort det möjligt att skapa den samhällsstruktur som vi lever i idag. Grankvist skriver att det finns en uppfattning om att vi idag värdesätter vårt egna självförverkligande framför kollektiva handlingar. Grankvist menar dock att detta delvis är en oberättigad tes eftersom vårt agerande till stor del styrs av vårt genetiska arv, vilket i sin tur är präglad av det sociala beteende som varit en överlevnadsfaktor under hundratals generationer. Vår förmåga och samarbeta är med andra ord en instinkt och ren självbevarelsedrift enligt Grankvist (2013).

Under intervjuerna framkommer det att den gemenskap som engagemanget bidrar till, även är en viktig och kanske livsavgörande tillgång vid sjukdom eller kris. Just detta beskriver Elsa under sin intervju då hon säger att sammanhållningen mellan LRF-medlemmarna och förmågan att stötta varandra i olika situationer, är något hon värdesätter med sitt engagemang. Harding skriver att forskning visar att vi mår och känner oss bättre både fysiskt och mentalt när vi engagerar oss för andra, därmed kan engagemanget betraktas som en hälsostärkande aktivitet. Detta är även påvisat inom psykologiska, socialpsykologiska och kriminologiska studier, där man sett att en individs sociala nätverk är av stor betydelse för såväl den fysiska och psykiska hälsan (Engdahl & Larsson 2015). Det sammanbindande bidrar med nära gemenskap och trygghet medan det överbryggande bidrar till att öka tryggheten utöver den närmsta kretsen. Därmed är det sociala kapitalet en viktig resurs inte bara för ekonomiska affärsförbindelser, utan även för vårt välmående och hälsa (Harding 2012).

Det sociala nätverk som LRF-medlemmarna ingår i har alltså betydelse för deras välmående och för deras möjligheter att få hjälp och stöd vid behov. Vidare var lokalavdelningarna viktiga just för att de är lokala. Människor i bygderna "har koll" på varandra och kan därför snabbt och handgripligt rycka in när det verkligen behövs, som till exempelvis vid torka och brand. Torkan 2018 medförde att människor gick samman, även med dem som stod utanför den närmsta kretsen. Detta är ett exempel på hur både det sammanbindande och överbryggande sociala kapitalet kan komma att stärkas då människor upplever att de har ett konkret behov av det nätverk som LRF-medlemskapet medför.

6.3 Platsens betydelse

Informanterna från grupp L förmedlar en bild av det inte längre finns något intresse för platsens eller för gemenskapen på platsen och att det därför är svårt att hitta medlemmar som vill engagera sig. En av dem framlägger att folk idag endast ser sin bostad som en sovplats och inte som en plats att spendera sin fritid på. Det verkar som att urbaniseringen i kombination med de allt färre familjejordbruken, bidragit till att den lokala gemenskapen blivit mindre viktig för folk och därmed även intresset för att engagera sig i på platsen.

I avsnitt 6.1 presenteras ett resonemang av Bauman som menar att vi idag har få nära, men istället många ytliga kontakter vilket är ett tecken på att vi förlorat de fasta punkter och trygga relationer som lokalsamhället tidigare kunde erbjuda (Bauman i Harding 2012). Bauman menar att detta skapar ett samhälle som präglas av oförutsägbarhet, osäkerhet och ständig förändring. Detta resonemang bygger vidare på den bild av moderniteten och den urbana utvecklingens följderna: att vi kommer allt längre bort från landsbygdens organiska gemenskaper och närmare det borgerliga eller kapitalistiska samhällets föränderliga och mer flytande gemenskaper (Harding 2012). En liknande samhällsutveckling beskrivs av Engdahl och Larsson som redogör för en social kollaps där få, eller ytterst glesa sociala nätverk existerar. Det finns heller ingen tillit till institutioners makt att lösa gemensamma samhälleliga problem eller att upprätthålla social kontroll. Författarna anser att en utveckling som denna bland annat hör samman med

stora omflyttningar och glesa sociala nätverk där människor har endast har en ytlig och avgränsad kontakt. Följderna av detta blir lågt deltagande i gemensamma organisationer och aktiviteter, engagemanget för det lokala försämras vilket resulterar i att många flyttar när de får möjlighet. Platsen i fråga anses vara som Engdahl och Larsson skriver, av genomgångskaraktär (Engdahl, Larsson 2015).

Utgår vi från resonemanget i avsnitt 6.1 kan det tyckas märkligt att vi förlorat intresse för vår omgivning, eftersom behovet av en nära gemenskap och sociala nätverk enligt Grankvist ligger djup rotat i våra gener. Det går att anta att urbaniseringen bidragit till en viss distans mellan människor då en ökad befolkningskoncentration gör det svårare att tillskriva sig en gemenskap. En teori är att lokalsamhället underlättar kontaktsökandet eftersom antalet människor här är begränsat. Landsbygdens glesa befolkning medför att det blir naturligt att under promenaden utbyta några ord med grannen, grannens granne eller med kassörskan på ICA. Skulle du av någon anledning försöka passera förbi obemärkt, skulle ditt beteende uppfattas som avvikande (Jmfr med Bailey). I staden däremot är antalet människor så stort att det knappast vore rimligt att försöka heja eller småprata med varenda människa du passerar under söndagspromenaden. På landsbygden däremot, får människan möjlighet att "hålla koll" på varandra medan livet i staden är mer anonymt.

Informanterna i grupp L framhåller att människor i bygden inte längre har samma intresse för det lokala. Karl säger till exempel att människor idag endast ser sitt boende som en sovplats och inte en plats de vill spendera fritid på, därmed uteblir även intresset för att engagera sig på platsen. Detta kan tolkas som att den samhällsutveckling Bauman beskriver inte endast isolerats till den urbana miljön. I kapitel 1 nämndes att vi idag har ett mer individualistiskt förhållningssätt vilket kan påverka intresset för medlemskap och ideellt arbete. Det är lätt att betrakta stad och land som något väsensskilt, att de attityder, normer och värderingar som finns i staden inte påverkar landsbygden och vice versa. Ett mer holistiskt tankesätt vore att betrakta stad och land som en del i en helhet snarare än två åtskilda samhällsstrukturer. Därmed är det rimligt att anta att den individualistiska utvecklingen är ett utbrett fenomen som påverkar landsbygden i samma grad som staden.

Enligt Putnam står vi inför utmaningen att förhindra framtidens samhälle från att falla sönder i mindre där det saknas samhörighetskänsla och social tillit. Detta skulle skapa ett samhälle präglad av lågt demokratiskt engagemang, korrupktion, sociala motsättningar och låg tillit till exempelvis tjänstemän och offentliga sektor (Putnam i Harding 2012). Botemedlet mot detta är att upprätthålla det överbyggande sociala kapitalet, vilket görs bäst genom att skapa öppna sammanslutningar och verksamheter liksom de grupper av förtroendevalda som går att finna inom LRF (Jmfr med Putnam i Harding 2012).

6.4 Organisationens professionalisering

Flera av informanterna berättar att det ibland är svårt att riktigt veta vad LRF egentligen jobbar med eftersom organisationen blivit så stor. Under intervjuerna visade det sig även att informanterna känner en viss distans till

organisationens ledning. Det är tydligt att informanterna har en uppfattning om LRF som en toppstyrd organisation. När de talar om LRF:s möjligheter att påverka omvärlden uttrycker sig informanterna med meningar såsom "dom där uppe" eller "längst upp i hierarkin".

Harding skriver att det finns mycket som tyder på att organisationerna håller på att förändra sin organisatoriska struktur, där medlemskapet i organisationen går mot att likna ett slags kundförhållande istället för en relation baserat på demokratiskt deltagande (Harding 2012). Medlemmarna har kommit att likna en resurs och värvandet av nya medlemmar har sin tyngd i att presentera olika typer av förmåner, till exempel prenumerationer och försäkringslösningar. Harding menar att detta kan vara ett svar på det totalt sett minskade antalet medlemmar, samtidigt som medlemmarna blivit tydligare med sina krav på att få något konkret ut av sitt medlemskap. Det verkar som att medlemmarna blivit mer benägna att säga upp sitt medlemskap om det blir missnöjda eller om de helt enkelt tröttnar (2012).

Intervjun med Rune vittnar dock om att lockmedel i form av förmåner inte har någon avgörande betydelse för medlemmens engagemang. Rune som varit aktiv sedan 1992 säger att det faller sig väldigt naturligt för honom att engagera sig ideellt och att han inte ser på sitt engagemang i termer av för- och nackdelar.

Man tänker inte på det sättet, det är väl att man har det där i sig liksom, att man ska vara engagerad i hembygden och i orten... Och sen rullar det bara på liksom. Det är inte så att man tänker "vad tjänar jag på det här", så tänker jag inte (Rune, grupp L).

Det verkar som att den äldre generationen ser ideellt arbete som en självklarhet, medan detta inte är lika självklart för den yngre generationen. Den ökande individualiseringen i kombination med organisationernas professionalisering har medfört att medlemmen som ovan nämnt, hamnat i ett slags kundförhållande till LRF. Intressant nog verkar det inte som att någon av informanterna är särskilt missnöjd med denna relation. Jag får istället en känsla av att flera lutar sig tillbaka och litar på LRF:s förmåga att styra utvecklingen åt rätt håll, utan att för den delen definiera vilket håll som är rätt. Detta går att jämföra med Harding (2012), vars studier pekar på att ideella organisationer allt mer liknar den offentliga sektorn. Vi har vant oss vid att liksom det offentliga sköter sjukvård, utbildning och rättsväsen, så sköter civilsamhället att våra intressen blir tillgodosedda. Problemet är att en professionalisering medför en viss inaktivitet hos medlemmarna, vilket är just vad Framtidens folkrörelse har för avsikt att ändra på. Att informanterna upplever en tydlig hierarki inom organisationen ställer till problem eftersom det riskerar att påverka känslan av inflytande och därmed deras engagemang. Ett gräsrots-baserat arbetssätt hade kunnat vara en alternativ lösning på problemet. Medlemmarna bör känna att de kan vara med och påverka, trots att de inte innehar en hög position i den hierarki som de beskriver.

6.5 LRF - roligare än att titta på TV?

Under intervjuerna framkom att informanterna upplever en viss okunskap när det kommer till LRF:s arbete. Även detta riskerar att undergräva

medlemmarnas engagemang. Trots att informationen finns där, känns den inte alltid lättillgänglig eller lockande, menar de. Olle från grupp U berättar att han är medveten om att det är upp till honom själv att ta reda på informationen men att orken och intresset för att fylla kunskapsglappet inte riktigt finns där. Hade informationen däremot varit utformat på ett annat sätt, ett som han beskriver "roligare sätt", hade medlemmarna kanske satt sig in mer och på så sätt blivit mer aktiva, tror Olle.

Även Elsa menar att det är svårt att ha koll på vilka frågor LRF arbetar med. Elsa minns att då hon gick med i LRF så visste hon inte så mycket om organisationen, hon menar att det i viss mån fortfarande är svårt att veta vad LRF egentligen gör för lantbrukarna. Elsa tror att det hade underlättat om LRF utformade en lathund där det kortfattat och konkret gick att läsa om organisationens största frågor. Korta utskick på sociala medier med uppdateringar om vad som pågår inom organisationen skulle även det kunna vara en idé, tror hon.

Dom som jobbar på LRF mjölk och sådär.. Vad gör dom? Vilka frågor jobbar de med? Det har inte jag nån aning om (Elsa, grupp U).

Felix från grupp U tror liksom övriga informanter att medlemmarna inte har koll på vilka frågor organisationen faktiskt jobbar med. Jag frågar honom vad han tror det beror på och han svarar att det förmodligen är en kombination av att man är för lat för att läsa på och att den informationen som finns är för tråkig och ointressant. Felix tror att man från LRF:s sida skulle behöva ordna informationen på ett sätt att det blir kul och lättillgängligt för medlemmarna att ta till sig.

Har du sett Svenska nyheter med Jesper Rönndahl? Han tar upp viktiga och tunga frågor men presenterar det på ett kul sätt, det gör att det blir intressant och lättsmält. LRF borde bli lite mer som Svenska nyheter (Felix, grupp U).

Grankvist skriver att det är just målet eller visionen om hur målet ska nås, som skapar engagemang (Grankvist 2013). Känner sig medlemmarna osäkra på de mål och huvudfrågor LRF satt upp, är det föga troligt att de känner sig motiverade nog att vilja vara med och påverka. Flera av informanterna uttryckte att en ökad insyn i LRF:s arbete på både nationell och internationell nivå troligtvis hade bidragit till att öka intresset för att engagera sig i organisationen.

Kan ett engagemang i LRF vara roligare än att kolla på TV en kväll, ja då blir ju valet enkelt (Felix, grupp U).

Kapitel 7 Slutord

7.1 Summering

Rapporten syfte var att undersöka hur förtroendevalda inom LRF ser på engagemang och vad som påverkar deras engagemang positivt och negativt. Rapporten ämnade också att undersöka vilka möjligheter digital teknik har för att stärka och underlätta de förtroendevaldas engagemang samt om synen skiljer sig mellan två ålderskategorier.

Det visade sig att informanternas drivkrafter först och främst handlade om en vilja att ingå i en gemenskap samt att utöka sitt sociala nätverk. Både Engdahl och Larsson (2015) och Harding (2012) menar att sociala nätverk är essentiellt för människan välmående. Dels för att det skapar gemenskap och dels för att vårt nätverk kan hjälpa en person vid sjukdom eller kris.

Det visade sig även att platsen och närheten till det lokala var avgörande för informanternas engagemang. Några såg engagemanget som ett bra sätt att lära känna sin omgivning och några drevs av känslan att få tillföra något till den plats de bor på. Majoriteten av informanterna blev rekryterad av någon som varit eller var förtroendevald inom LRF själv.

Samtliga informanter nämner tidsbrist som en anledning till minskat engagemang, just mötena anses vara tidskrävande. Samtidigt anser informanterna att mötena är viktiga eftersom det är ett tillfälle att umgås.

Informanterna i grupp L menar att de har svårt att rekrytera nya styrelsemedlemmar eftersom antalet lantbruk och verksamma personer inom de gröna näringarna minskar. Svårigheten att rekrytera nya medlemmar påverkas ytterligare genom att det verkar finnas ett ointresse för att gå med i en lokalavdelning. Dels på grund av att man inte riktigt vet vad en lokalavdelning gör och dels för att det finns en uppfattning om att styrelsearbetet på lokal nivå är mer seriöst och strukturerat än vad det är i till exempel Ungdomen. Vidare har styrelsernas aktivitet betydelse för att bibehålla medlemmarnas engagemang.

Det verkar även finnas en uppfattning om att intresset för det lokala minskat. Människor har inte samma intresse och behov av en lokal gemenskap och därmed sjunker även intresse för att engagera sig lokalt. Bauman menar att människan bortkoppling från lokalsamhället har att göra med moderniseringen och medieutvecklingen.

I diskussionen diskuteras även huruvida LRF:s professionalisering kan ha påverkat medlemmarnas engagemang och deltagande i en negativ riktning. Flera av informanterna ger bilden av ett distanserat förhållande till LRF:s ledning, det talas om ”dom där uppe” eller ”längst upp i hierarkin”. Både Grankvist och Harding menar att dagens organisationer gått ifrån den folkrörelsebaserade organisationsstrukturen och istället närmat sig ett kundbaserat förhållningssätt till medlemmarna. Intressant nog verkar informanterna inte särskilt missnöjda med denna ordning utan har istället förtroende för ledningens förmåga att sköta påverkansarbetet åt dem.

I kapitel 5 framkommer att informanterna i viss mån tror att digital teknik skulle kunna stärka medlemsdeltagandet, men inte engagemanget. Samtliga informanter ställer sig positiva till förslaget att utveckla forum för enfrågeengagemang. Det finns inga större skillnader mellan gruppernas resonemang förutom att grupp L i viss mån vurmar mer för pappersutskicken. Båda grupper anser dock att det är viktigt att inte allt styrs digitalt, det måste finnas en kombination av traditionellt styrelsearbete och ny teknik. I avsnitt 6.1 följer ett resonemang av Grankvist (2013) som menar att digitala medier kan vara ett kraftfullt verktyg för att väcka opinion men att det är lätt att överskatta tekniken betydelse för människors engagemang.

7.2 Möjliga vägar för Framtidens folkrörelse

Följande punkter ser jag som avgörande för Framtidens folkrörelse:

- **Informationen kring LRF:s arbete bör bli mer lättillgängligt och lättsmält**

Informationen kring LRF:s arbete bör vara så pass tydlig och handfast att medlemmen aldrig ska behöva ställa sig frågan - vad gör LRF för mig? En av informanterna föreslår en "inbördes kommunikatör", det vill säga någon som kan upprätthålla ett informationsutbyte mellan medlemsnivå och ledning. Här tror jag att LRF med relativt enkla medel, kanske digitala, har möjlighet att göra stor skillnad.

- **Skapa alternativa sätt för påverkan**

LRF bör se över sina påverkanskanaler - Hur är de utformade och för vem? Går det att hitta alternativa sätt till det mer traditionella styrelsearbetet som gör det mer attraktivt och flexibelt? Informanterna anger tiden som en faktor för minskat engagemang och mötena anses vara tidskrävande och byråkratiska. En ökad insyn i organisationens arbete hade med stor sannolikhet bidragit till ett minskat glapp mellan ledning och medlem. Just att förändra påverkanskanalerna och formen för det traditionella styrelsearbetet kan med fördel göras med hjälp av digital teknik.

- **Glöm inte bort den sociala faktorn**

Trots att digitala medier kan vara ett bra sätt att skapa opinion och förenkla medlemsdeltagandet så kan sociala medier och dylikt inte ersätta fysiska möten. Samtliga informanter berättar att det sociala, det vill säga gemenskapen, är den huvudsakliga drivkraften för deras engagemang.

- **Var ödmjuk för folkrörelsens begränsningar**

Det vore orimligt att anta att Framtidens folkrörelse är den entydiga lösningen på LRF:s utmaningar eftersom den förändrade attityden och individualiseringen är ett samhällsligt fenomen snarare än ett internt dilemma. Däremot är det inte omöjligt att LRF med hjälp av rätt verktyg och åtgärder kan öka medlemsaktiviteten. En knäckfråga för LRF blir hur organisationen ska lyckas skapa en sammanhållen folkrörelse med de

utmaningar som individualiseringen medför. Grankvist (2013) skriver att oavsett hur självständiga vi tycks ha blivit så är människan en av de arter som lägger mest tid på att upprätthålla och underhålla sociala nätverk. Vi omger oss ständigt med kollegor, släktingar, kompisar, bekanta eller familj. Och när vi inte gör det, finns de tillgängliga i telefonen. Trots att sätten att engagera sig på samt engagemangens varaktighet kan komma att förändras så kan vi anta att människors engagemang och vilja att gå samman förblir starkt även i framtiden.

Referenser

Bailey, F.G. (ed.) 1971: Introduction. *Gifts and Poison. The Politics of Reputation*. Oxford: Basil Blackwell. 1968: *Rabelais and His World*. Cambridge Mass. & London: The M.I.T. Press

Engdahl, O & Larsson, B (2015). *Sociologiska perspektiv - grundläggande begrepp och teorier*. Lund: Studentlitteratur

Grankvist, P (2013). *Engagemang - Batman, Putnam och jag*. Stockholm: Volante

Harding, T (2012). *Framtidens civilsamhälle*. Stockholm: Elanders Sverige AB

Kvale, S & Brinkman, S (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Teorell, J & Svensson, T (2016). *Att fråga och att svara*. Solna: Liber

Torége, J, Norberg M, Léxen, R (2005). *Spela Roll - En bok om lokal och regional utveckling*. Stockholm: Ordförrådet AB

Digitala källor

CivSam.se (2014). *Från folkrörelse till civilsamhälle*. Tillgänglig: <http://www.civsam.se/begrepp> [2019-05-14]

LRF (2016, A). *LRF – en historieberättelse*. [Video]. Tillgänglig: <https://www.lrf.se/om-lrf/mer-om-lrf/LRF:s-historia> [2019-03-13]

LRF (u.å, B). *Regioner*. Tillgänglig: <https://www.lrf.se/om-lrf/organisation/regioner/> [2019-03-12]

LRF (2019, C). *Bli förtroendevald*. Tillgänglig: <https://www.lrf.se/mitt-lrf/engagera-dig-och-paverka/bli-fortroendevald/> [2019-02-17]

LRF (2018, E). *Arbetsordning*. Tillgänglig: <https://www.lrf.se/om-lrf/organisation/lrf-ungdomen/arbetsordning/> [2019-03-15]

LRF (2018, F). *Material och verktyg*. Tillgänglig: <https://www.lrf.se/mitt-lrf/framtidens-folkrörelse/material-och-verktyg/> [2019-04-17]

Opublicerat material

Hansen, K. 2019. *I jämförelse: kvalitativa metoder*. Föreläsning. Hämtat från: <https://fronter.com/slu/main.phtml>

Figur 1: LRF:s vision (LRF 2016)

Figur 2: LRF:s struktur (Folkrörelsenheten, LRF u.å.)

Bilagor

Svar på LRF:s enkät (unga män)

<http://www.anpdm.com/public/Report.aspx?Token=55b25f52-41b3-43c5-98c5-936a4d9e1e9f&ReportId=424150477041415D447240&Id=4247594577484051427340>

Svar på LRF:s enkät (unga kvinnor)

<http://www.anpdm.com/public/Report.aspx?Token=55b25f52-41b3-43c5-98c5-936a4d9e1e9f&ReportId=424150477041415D447240&Id=4247594577484051427340>